

Examen VWO 2016

tijdvak 2
donderdag 23 juni
13.30 - 16.30 uur

management & organisatie

Bij dit examen horen een bijlage en een uitwerkbijlage.

Achter dit examen is een erratum opgenomen.

Dit examen bestaat uit 32 vragen.

Voor dit examen zijn maximaal 63 punten te behalen.

Voor elk vraagnummer staat hoeveel punten met een goed antwoord behaald kunnen worden.

Als bij een vraag een verklaring, uitleg of berekening gevraagd wordt, worden aan het antwoord meestal geen punten toegekend als deze verklaring, uitleg of berekening ontbreekt.

Geef niet meer antwoorden (redenen, voorbeelden e.d.) dan er worden gevraagd. Als er bijvoorbeeld twee redenen worden gevraagd en je geeft meer dan twee redenen, dan worden alleen de eerste twee in de beoordeling meegeteld.

Opgave 1

Bij dartvereniging De Botte Beekse Pijlen uit Beek spelen acht teams van vier tot zes personen. Leden van de vereniging betalen een contributie van € 25 per half jaar via automatische incasso. De contributie wordt op 1 januari en 1 juli bij alle leden afgeschreven en betreft de contributie voor het komende halfjaar. Met betrekking tot de teams en leden van De Botte Beekse Pijlen is het volgende gegeven:

	aantal teams	aantal leden
1 januari 2015	8	40
1 juli 2015	8	42

2p 1 Noem twee verschillen tussen een vereniging en een stichting.

1p 2 Bereken de contributiebatens over 2015.

Per op 1 januari ingeschreven team moet op 1 januari van dat jaar door de vereniging aan de RDB (Rivierenland Dart Bond) een bedrag worden afgedragen in verband met organisatiekosten van de competitie.

Als thuisbasis van de dartvereniging fungeert wijkcentrum De Bekerd, waar een zaal wordt gehuurd.

In onderstaande overzichten (getallen in euro's) ontbreekt een aantal bedragen bij A, B en C.

Debet	Balans per 31 december 2014		Credit
Dartborden	800	Eigen vermogen
Overige inventaris	500	Rentevrije lening	450
Bank	250	Nog te betalen huur 2014 ¹⁾	250
Kas	<u>(C)</u>		<u> </u>

Baten	Staat van baten en lasten 2015		Lasten
Contributie	(zie vraag 2)	RDB afdracht	240
		Huur	(A)
		Afschrijving dartborden	(B)
		Afschrijving overige inventaris	100
Saldo	<u>.....</u>	Saldo	<u>.....</u>

Ontvangsten	Overzicht van ontvangsten en uitgaven 2015		Uitgaven
Contributie	RDB afdracht	240
		Huur	1.400
		Aankoop dartzborden	250
		Aflossing Rentevrije lening	50
Saldo	<u>.....</u>	Saldo	<u>.....</u>

Debet	Balans per 31 december 2015		Credit
Dartzborden	950	Eigen vermogen	1.070
Overige inventaris	400	Rentevrije lening	400
Bank	290	Nog te betalen huur 2015 ¹⁾	300
Kas	<u>130</u>		<u> </u>
	1.770		1.770

noot 1 De nog te betalen huren worden in zijn geheel in het daarop volgende jaar betaald.

- 2p **3** Bereken de huurlasten over 2015 (A).
2p **4** Bereken de afschrijving op de dartzborden over 2015 (B).
2p **5** Bereken het bedrag in kas op 31 december 2014 (C).

Opgave 2

Bij deze opgave horen de informatiebronnen 1 tot en met 4.

In deze opgave blijven de belastingen buiten beschouwing.

Op het Rudolfcollege in Wernerdam (1.500 leerlingen) wordt sinds 1 augustus 2013 de schoolkantine geëxploiteerd door cateringbedrijf Masterclass. Het valt de leerlingenraad op dat sinds de komst van Masterclass de prijzen bijna verdubbeld zijn.

In informatiebron 1 staan gegevens van Masterclass over het kalenderjaar 2015. De brutowinst wordt hierbij uitgedrukt als percentage van de inkoopwaarde van de omzet.

- 2p **6** Bereken voor Masterclass voor 2015 de totale brutowinst als percentage van de totale inkoopwaarde van de omzet.

Dit brutowinstpercentage is voor de leerlingenraad (bestaande uit 10 leerlingen) aanleiding om te bekijken of het mogelijk is om per 1 januari 2017 de exploitatie over te laten nemen door de leerlingenraad onder de naam Schoolfood. Het contract met Masterclass is tussentijds opzegbaar. De gemiddelde verkoopprijzen in 2017 zullen dan met 30% dalen ten opzichte van die van 2015. De leerlingenraad en het schoolbestuur besluiten de exploitatie over te dragen aan de leerlingenraad als wordt voldaan aan twee voorwaarden:

- a Winstvoorwaarde van de leerlingenraad: ondanks de lagere verkoopprijzen moet de verwachte nettowinst in 2017 minimaal 25% van de omzet zijn. De nettowinst wordt onder andere gebruikt om een schoolfeest te organiseren.
- b Risicovoorwaarde van de school: de verwachte omzet voor 2017 moet minimaal de break-evenomzet zijn.

Financiering

De huidige keuken met benodigde inventaris wordt geleased door het Rudolfcollege bij Visser Lease. Masterclass gebruikt deze keuken en betaalt hiervoor aan de school een deel van de leasekosten. Bij een eventuele overname van de exploitatie van de kantine blijft de leaseovereenkomst (*zie informatiebron 2*) gehandhaafd en bruikbaar voor Schoolfood.

- 2p **7** Van welke vorm van leasing is hier sprake? Noem twee gegevens uit informatiebron 2 waaruit dit blijkt.

Schoolfood zal een startkapitaal nodig hebben van € 3.000. De financiering hiervan staat beschreven in informatiebron 3.

- 3p 8 Bereken wat de uitgiftekoers van de zeggenschapspreferente participaties zal worden.

Voorwaarde a: Nettowinst

Onderzoek wijst uit dat de leerlingen momenteel zeer tevreden zijn met het assortiment van Masterclass. Echter de verkoopprijzen zullen worden verlaagd. Per procent dat de verkoopprijs zal dalen, zal de afzet met 0,1 procent toenemen. De stijging van de afzet zal gelijkmatig over alle producten plaatsvinden.

- 2p 9 Bereken de verwachte omzet (afgerond op hele euro's) in 2017 bij een daling van 30 procent van de verkoopprijzen ten opzichte van 2015.

In informatiebron 4 staan nog meer gegevens over de verwachte kosten voor Schoolfood in 2017.

- 4p 10 Bereken de verwachte nettowinst (afgerond op hele euro's) voor Schoolfood in 2017. *Vul hiertoe de uitwerkbijlage horende bij deze vraag volledig in.*

Voorwaarde b: Risicoanalyse

De nettowinst is afhankelijk van het aantal leerlingen dat op de school zit. Op het moment dat het aantal leerlingen daalt, kan de winstgevendheid in gevaar komen. De directie beweert dat dit risico verkleind kan worden door de leerlingen, die in de kantine werken, niet per uur te betalen, maar een percentage van de omzet te geven.

- 2p 11 Leg uit, zonder een berekening, dat dit risico door dit andere beloningssysteem verkleind wordt.

Toch wordt besloten om de loonkosten constant te houden.

- 2p 12 Bereken de totale dekkingsbijdrage als percentage van de totale omzet. Rond af op gehele procenten.

- 2p 13 Bereken de break-evenomzet voor 2017 in gehele euro's (*zie formuleblad*).

Conclusie

- 2p 14 Zal Masterclass worden vervangen door Schoolfood? Betrek in je antwoord elk van de voorwaarden a en b.

Opgave 3

In deze opgave blijven de belastingen buiten beschouwing.

Janine gaat met ingang van 1 augustus 2016 studeren in Amsterdam. De kamernood onder studenten is daar zó hoog dat haar moeder Theodora het volgende project heeft bedacht:

Aankoop huis op 1 augustus 2016

Theodora koopt een huis met drie verdiepingen voor € 371.000. De betaling zal plaatsvinden op 1 augustus 2016.

De begane grond wordt door een aannemer woonklaar gemaakt voor Janine en voorzien van keuken, toilet en douche.

De eerste en tweede verdieping worden door dezelfde aannemer als volgt woonklaar gemaakt met in totaal:

- 4 slaapkamers van respectievelijk 10, 12, 14 en 17 m², dus totaal 53 m² oppervlakte
- 1 badkamer met douche en toilet
- 1 woonkeuken

Na afronding van de werkzaamheden op 1 september 2016 zal op 1 oktober 2016 een bedrag van € 40.000 aan de aannemer moeten worden betaald.

Verkoop huis op 1 augustus 2024

Het huis zal na de studententijd van Janine op 1 augustus 2024 contant worden verkocht, voor naar schatting € 380.000.

Bij de vragen 15,16 en 17 wordt gerekend met 0,5% samengestelde interest per maand.

- 1p **15** Bereken de contante waarde per 1 augustus 2016 van de verwachte uitgaven in verband met de investeringen in de aankoop en het woonklaar maken van het huis (*zie formuleblad*).
- 1p **16** Bereken de contante waarde per 1 augustus 2016 van de verwachte opbrengst van de verkoop van het huis (*zie formuleblad*).

Verhuur overige kamers en ontvangsten hieruit

Van 1 september 2016 tot en met 31 juli 2024 zullen de kamers op de eerste en tweede verdieping verhuurd worden aan andere studenten. Deze studenten zullen maandelijks hun huur op de eerste dag van de maand vooruitbetalen. Theodora gaat er bij de berekening van de huurprijs vanuit dat alle kamers deze periode verhuurd zullen worden en dat geen huurverhogingen zullen plaatsvinden. De hoogte van de huurprijs exclusief servicekosten zal zó worden bepaald dat de netto contante waarde per 1 augustus 2016 van de investeringen in de aankoop en het woonklaar maken 0 (nul) bedraagt.

- 3p 17 Toon aan dat om een netto contante waarde van 0 te realiseren, een totale huuropbrengst exclusief servicekosten van € 2.321,06 per maand nodig is (*zie formuleblad*).

Bepaling totale huurprijs per m²

Theodora rekent naast de huurprijs exclusief servicekosten per m² slaapkamer aan het begin van elke maand servicekosten door aan de huurder. De servicekosten bedragen € 230 per maand over de gehele woning en bestaan uit onderhoud, gas/water/licht en verzekeringen. Deze servicekosten worden doorberekend in de te betalen huurprijs per m² slaapkamer op de tweede en derde verdieping.

- 2p 18 Bereken de hoogte van de totaal te betalen huurprijs per m² slaapkamer door de huurders.

Opgave 4

Van Brocafort nv is per 31 december 2015 de onderstaande voorlopige balans gegeven:

Debet	Voorlopige balans Brocafort nv per 31 december 2015 (getallen in €)		Credit
Goodwill	200.000	Aandelenkapitaal	800.000
Deelneming	500.000	Agioreserve	200.000
Materiële vaste activa	930.000	Herwaarderingsreserve	150.000
Vorraden	200.000	6% Hypothecaire lening	790.000
Debiteuren	120.000	8% Onderhandse lening	350.000
Effecten	80.000	Crediteuren	55.000
Vooruitbetaalde bedragen	80.000	Vooruitontvangen bedragen	35.000
Liquide middelen	50.000	Te betalen interest	20.000
	<u> </u>	Resultaat	<u>-/- 240.000</u>
	2.160.000		2.160.000

Op de balans van Brocafort staat de post Goodwill.

1p 19 Wanneer is er sprake van Goodwill?

De balanspost Deelneming bestaat uit 62.500 aandelen van één bedrijf en is op de balans gewaardeerd tegen de aankoopprijs van die aandelen.

1p 20 In welk geval worden de gekochte aandelen door Brocafort geboekt op de balanspost Deelneming van Brocafort en niet op de balanspost Effecten van Brocafort?

De beurskoers van deze aandelen op 31 december 2015 is gestegen tot € 12,50 per aandeel.

Met het oog op een verbetering van de solvabiliteitspositie wil de directie de post Deelneming op de definitieve balans waarderen tegen de beurskoers van 31 december 2015.

2p 21 Welke balanspost(en) verandert/veranderen hierdoor en met welk(e) bedrag(en)? Geef per balanspost aan of er sprake is van een toename of van een afname.

De solvabiliteit, bepaald als de verhouding tussen het totale vermogen en het totale vreemd vermogen, is na de voorgenomen aanpassing van de waarde van de deelneming verbeterd.

- 2p **22** Verklaar, zonder berekening, waarom deze solvabiliteit door de aanpassing van de waarde van de deelneming is verbeterd. Betrek in het antwoord zowel het teller- als het noemereffect.
- 1p **23** Noem een voordeel voor de verschaffers van vreemd vermogen van de verbetering van de solvabiliteit van Brocafort.

Opgave 5

Bij deze opgave hoort informatiebron 5.

In deze opgave blijft de btw buiten beschouwing.

Het Gouden Ei bv is een pluimveefarm waar scharreleieren worden geproduceerd. Ze worden verkocht in dozen van 12 stuks. Het Gouden Ei verwacht met de verkoop van scharreleieren in 2015 een positief verkoopresultaat te behalen, maar de directie vindt dit te laag. Daarom overweegt de directie om met ingang van 2015 met een grote supermarktketen een contract te sluiten. Hierbij worden de verkoopprijs en de af te nemen hoeveelheid afgesproken.

Voorcalculatie

Het verwachte aantal te produceren en te verkopen dozen scharreleieren is gelijk aan het normale aantal te produceren en te verkopen dozen scharreleieren in 2015. Het Gouden Ei heeft 30.000 stuks pluimvee. Hiervan is 96% kip, 4% haan. Een kip legt gemiddeld 200 eieren per jaar.

- 2p **24** Bereken het normale aantal te produceren en te verkopen dozen scharreleieren in 2015.

In informatiebron 5 worden de gegevens verstrekt voor het berekenen van de voorcalculatorische verkoopprijs van een doos scharreleieren in 2015. Het Gouden Ei maakt onderscheid tussen productiekosten en verkoopkosten.

- 2p **25** Bereken de totale voorcalculatorische constante productiekosten van scharreleieren in 2015.

- 4p **26** Bereken de commerciële kostprijs van een doos scharreleieren in 2015.

- 1p **27** Bereken de voorcalculatorische verkoopprijs van een doos scharreleieren in 2015.

Verwachte gevolgen van het contract

Het Gouden Ei verwacht dat er 4% meer dozen scharreleieren worden verkocht. De verkoopprijs van een doos scharreleieren in het contract bedraagt € 2,48.

De directie wil weten wat de gevolgen zijn van de afgesproken verkoopprijs en afzet op het verkoopresultaat over 2015.

Door de hogere afzet verbetert het verkoopresultaat met € 1.920.

- 2p 28 Bereken de invloed in euro's van de verandering van de verkoopprijs als gevolg van het contract op het verkoopresultaat in euro's over 2015. Geef aan of er sprake is van een positieve of van een negatieve invloed.
- 1p 29 Zullen de afspraken over verkoopprijs en af te nemen hoeveelheid naar verwachting een positieve invloed hebben op het verkoopresultaat in euro's over 2015? Motiveer het antwoord door middel van een berekening.

Let op: de laatste vragen van dit examen staan op de volgende pagina.

Opgave 6

International Valet Housing (IVH) opereert in een niche van de woningmarkt. IVH verhuurt volledig ingerichte appartementen aan tijdelijke bewoners, zoals medewerkers van ambassades en universiteiten.

De meeste huurcontracten die IVH afsluit met huurders hebben een looptijd tussen de 2 en 24 maanden. Er kan ook per halve maand gehuurd worden. Over delen van een maand wordt de huur naar rato berekend.

Voor de betaling van de huur geldt het volgende:

contractduur	betaling per bank	btw
contractduur ≤ 6 maanden	eenmalig vooraf, voor de hele periode	btw-plichtig, 21 %
contractduur > 6 maanden	maandelijks op het einde van elke maand	niet btw-plichtig ¹⁾

noot 1 De verhuur van gemeubileerde woningen en appartementen voor langer dan 6 maanden is altijd vrijgesteld van btw.

Een villa aan de Haagse Laan Van Meerdervoort wordt door IVH verhuurd. De villa is verdeeld in drie gemeubileerde appartementen. In 2016 zijn geen andere contracten afgesloten dan onderstaande.

naam appartement	maandhuur in euro exclusief 21% btw	ingangsdatum contract	einddatum contract
Mesdag	1.700	01-12-2015	30-11-2016
Maris	1.800	16-04-2016	31-07-2016
Israëls	1.950	01-05-2016	31-10-2017

IVH hanteert de permanentie met resultaatbepaling per kwartaal.

2p **30** Bereken voor IVH de huuropbrengst van deze drie appartementen over het tweede kwartaal van 2016.

Alle financiële transacties vinden plaats via de bank.

2p **31** Bereken voor IVH de ontvangsten door de verhuur van deze drie appartementen in het tweede kwartaal van 2016.

3p **32** Geef de veranderingen op de balans (posten, bedragen en toename (+) of afname (-)) voor IVH bij de ontvangst op 16 april 2016 van de huur van appartement Maris. *Vul hiertoe de bijlage horende bij deze vraag in.*

management & organisatie vwo

Centraal examen vwo

Tijdvak 2

Opgaven

Aan de secretarissen van het eindexamen van de scholen voor vwo,

Bij het centraal examen management & organisatie vwo op donderdag 23 juni, aanvang 13.30 uur, moeten de kandidaten de volgende mededeling ontvangen. Deze mededeling moet bij het begin van de zitting worden voorgelezen en/of aan de kandidaten worden uitgereikt.

Op **pagina 7**, de **tekst boven vraag 18**, in de **laatste regel** moet:

tweede en derde verdieping

vervangen worden door:

eerste en tweede verdieping

Het College voor Toetsen en Examens
Namens deze, de voorzitter,

drs. P.J.J. Hendrikse